

Istanbulkonventionen

Faktablad

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen), som antogs 2011, behandlar specifikt könsrelaterat våld, inklusive våld i nära relationer. Den innehåller detaljerade åtaganden för medlemsländerna att förebygga våld, skydda offer och åtala förövare.

Klicka [här](#) för en beskrivande video om **Istanbulkonventionen**.

“(...) som med stor oro konstaterar att kvinnor och flickor ofta utsätts för allvarliga former av våld, såsom våld i hemmet, sexuella trakasserier, våldtäkt, tvångsäktenskap, hedersrelaterade brott och könsstympning, vilket är en allvarlig kränkning av kvinnors och flickors mänskliga rättigheter och utgör ett stort hinder för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män (...)”

Ingressen Istanbulkonventionen

Istanbulkonventionen ratificerades av Europeiska unionen den 28 juni 2023 och trädde i kraft den 1 oktober 2023. Det totala antalet ratificeringar/anslutningar är 39 (status: januari 2024). Hitta en uppdaterad översikt över signaturer och ratificeringar [här](#).

Nationella ramverk, dokument för deras genomförande och ingångspunkter för att ta itu med våld i nära relationer finns [här](#).

Vad kräver konventionen att staterna ska göra?

Istanbulkonventionen är ett stort steg mot en omfattande och harmoniserat reaktion för att säkerställa ett liv fritt från våld för alla kvinnor och flickor i och utanför Europa.

Dess skyldigheter omfattar fyra åtgärdsområden, ofta kallade de fyra ”P:na”. Dessa är: att förebygga våld mot kvinnor, att skydda offren, att åtala förövarna samt att genomföra en övergripande och samordnad politik på området.

Dessa fyra huvudmål omfattar olika bestämmelser, bland annat rättsliga och praktiska åtgärder som syftar till att åstadkomma konkreta förändringar i de nationella insatserna mot våld mot kvinnor och våld i hemmet.

För mer information om våld i nära relationer se [Modul 1](#).

Vem omfattas av konventionen?

- Istanbulkonventionen bygger på ett brottsofferperspektiv.
- Det skydd och stöd som ges enligt Istanbulkonventionen måste vara tillgängligt för alla kvinnor utan diskriminering, inklusive med avseende på ålder, funktionshinder, civilstånd, tillhörighet till en nationell minoritet, migrant- eller flyktingstatus, könsidentitet eller sexuell läggning.
- Istanbulkonventionen erkänner att det finns grupper av kvinnor som ofta löper större risk att utsättas för våld. Det gäller till exempel kvinnor med funktionsnedsättning, kvinnor från nationella minoriteter, LGBTI-kvinnor (Lesbian, Bisexual, Transgender, Intersex), kvinnor från landsbygden, invandrarkvinnor, asylsökande och flyktingkvinnor, kvinnor utan uppehållstillstånd, flickor, äldre kvinnor, hemlösa kvinnor, kvinnor i prostitution och kvinnor som använder psykoaktiva substanser.
- Det är viktigt att se till att åtgärder för att få slut på könsrelaterat våld systematiskt omfattar dessa grupper av kvinnor, är tillgängliga för dem och anpassade till deras specifika behov.
- Staterna uppmantras också att tillämpa Istanbulkonventionen på andra utsatta för våld i nära relationer, t.ex. män, barn och äldre.

Vad kriminaliseras i Istanbulkonventionen?

Istanbulkonventionen fastställer flera former av könsrelaterat våld mot kvinnor som ska kriminaliseras (eller, i förekommande fall, på annat sätt sanktioneras). Dessa är: psykiskt våld, stalkning, fysiskt våld, sexuellt våld (inklusive våldtäkt), sexuella trakasserier, tvångsäktenskap, könsstympning av kvinnor, tvångsabort och tvångssterilisering.

Istanbulkonventionen föreskriver dessutom en skyldighet att säkerställa att kultur, sedvänja, religion, tradition eller så kallad "heder" inte betraktas som rättfärdigande för någon av de våldshandlingar som omfattas av konventionens tillämpningsområde

Istanbulkonventionen omfattar även våld i hemmet, inklusive alla handlingar av fysiskt, sexuellt, psykiskt eller ekonomiskt våld som sker inom familjen eller hushållet eller mellan tidigare eller nuvarande makar eller partner, oavsett om förövaren delar eller har delat samma bostad med offret eller inte.

Istanbulkonventionen uppmanar staterna att garantera säkerhet och stöd för offer för våld i hemmet som begås av familjemedlemmar, makar eller partner, oavsett om de är gifta eller inte.

Istanbulkonventionen kan och måste tillämpas oavsett de rättsliga definitionerna av "familj" eller "äktenskap" och oavsett om samkönade relationer erkänns eller inte. Detta är frågor som varje stat måste besluta om eftersom det rättsliga erkännandet av samkönade parförhållanden eller adoption av samkönade par ligger utanför Istanbulkonventionens tillämpningsområde.

Hur övervakas genomförandet av Istanbulkonventionen?

När en regering har ratificerat Istanbulkonventionen måste den vidta åtgärder för att genomföra dess bestämmelser som syftar till att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor. En övervakningsmekanism har inrättats för att bedöma hur dessa bestämmelser omsätts i praktiken och för att ge vägledning till nationella myndigheter. Den består av två organ: **Expertgruppen för åtgärder mot våld mot kvinnor och våld i hemmet (GREVIO)** och **Partkommittén**.

Andra rättsliga ramverk

- [Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna \(UDHR\)](#)
- [Pekingplattformen](#)
- [Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor \(CEDAW\)](#)
- [Deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor \(DEVAW\)](#)
- [FN:s konvention om barnets rättigheter \(CRC\)](#)
- [Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning \(CRPD\)](#)
- [1951 års Flyktingkonvention](#)
- [FN-resolutioner](#)
- [FN:s globala mål för hållbar utveckling \(SDGs\)](#)
- [Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna \(ECHR\)](#)
- [Konventionen om it-brottslighet \(Budapestkonventionen\)](#)
- [Konventionen om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp \(Lanzarotekonventionen\)](#)
- [Direktivet om brottsoffers rättigheter](#)
- [Europaparlamentets resolution \(16/09/2021\)](#)

Källor

Kan hittas [här](#).